

XIV. Hätäapukomitea.

Helsingin kaupungin hätäapukomitean vuodelta 1920 laatima kertomus oli seuraavan sisältöinen:

Komitean kokoonpano. Joulukuun 22 p:nä 1919 pidetyssä kokouksessa päätti kaupunginvaltuusto hätäapukomitean jäseniksi nimittää seuraavat henkilöt:

Puheenjohtaja: arkkitehti A. Nyberg, jäsenet: johtaja A. H. Karvonen, rouva E. Holmberg, neiti E. Somersalo, rakeinmestari K. J. Rousti, puuseppä T. Heinonen, kirvesmies J. Suominen sekä rouva I. Kantanen. Varajäsenet: rouva K. Boisman, fil. tohtori J. af Forselles, pastori K. Ilmonen, neiti B. Tabelle, työmies A. Tyynelä, rouva P. Saari sekä puuseppä K. J. Aalto.

Sihteerinä toimi neiti H. Kauppinen.

Hätäapukomitea kokoontui kertomusvuoden aikana 12 kertaa sekä käsitteli 94 asiaa.

Hätäaputyöläisten lukumäärä. Vuoden 1920 alussa työskenteli hätäaputyöissä 520 naista ja 15 miestä alempana luetelluissa hätäaputyöissä:

	Naisia.	Miehiä.
Työtuvassa Annank. 39—41:ssä	140	—
» Aleksanterink. 21:ssä	67	—
» It. viertotien 7:ssä	87	—
Pesulaitoksessa » »	24	—
Työtuvassa It. Heikinkadun 17:ssä	70	—
Boxbackan maatoissa	132	15
	<hr/>	
	Yhteensä 520	15

Kun kaupunginvaltuusto joulukuun 15 p:nä 1919 oli päättänyt, että kaupungin hätäapukomitean järjestämät hätäaputyöt suoritettaisiin erityisten, tarpeen vaatimien virkamiesten avulla ja kun naisjärjestöjen hätäapukomitea oli pyytänyt saada vapautuksen It. viertotien ja Annankadun työtupien sekä It. viertotien pesulaitoksen valvonnasta, olivat kaikki työmaat jo vuoden 1920 alusta hätäapukomitean välittömän valvonnan alaisia.

Boxbackassa suoritettiin pääasiassa ojankaivuuta, maantietöitä, metsänraivausta ja ampumahautojen täyttämistä. Työtuvissa suoritettiin töitä sotaministeriön intendenttiosaston, Amerikkalaisen avustuskomitean, Suomen messujen ja yksityisten tilaajien laskuun.

Kesäkuun 1 p:nä 1920 oli hätäapukomitean allaluetelluissa työpaikoissa seuraavat määrät työläisiä:

	Naisia.	Miehiä
Työtuvassa It. viertotien 7:ssä	81	—
» Aleksanterink. 21:ssä	72	—
» Annank. 39—41:ssä	141	—
» It. Heikink. 17:ssä	92	—
Pesulaitoksessa It. viertotien 7:ssä	25	—
Boxbackan maatöissä	114	11
	Yhteensä 525	11

Hätäapukomitean kokoukset y. m. Kokouksessaan tammikuun 12 p:nä päätti komitea rahatoimikamarille mielipiteenään ilmoittaa vastaukseksi komitean työläisten rahatoimikamarille jättämään kirjelmään, jossa työläiset pyytävät päästä osallisiksi kaupungin vakinaisille työläisille jaetusta lahjapalkkiosta, että palkan lisäys lahjapalkkion muodossa ei voinut tulla kysymykseen, koska komitean töissä olevat työläiset yhä kuuluvat työttömien luetteloon ja nauttivat kunnalta ainoastaan tilapäistä avustusta.

Kun työnvälitystoimisto oli ilmoittanut, että huomattava määrä työttömiä naisia oli anonut työtä, päätettiin samassa kokouksessa jossain määrin lisätä työvoimaa.

Kun avoinna olevaa toimitusjohtajan tointa oli hakenut usea henkilö, päätti komitea kokouksessaan helmikuun 2 p:nä yhden koekuukauden ajaksi ottaa tähän toimeen insinööri B. Vikbergin. Koeajan päätyttyä päätti komitea pyytää rahatoimikamaria vahvistamaan insinööri B. Vikbergin mainittuun toimeen valitsemisen 2,000:— markan kuukausipalkoin ja 3 kuukauden irtisanomisajalla, johon pyyntöön kamari suostui.

Samassa kokouksessa päätti komitea toimeenpanna tarkan, hätäaputyöläisten perhesuhteita koskevan selvittelyn.

Komitean sosialiministeriölle jättämään anomukseen saada, kuten edellisenäkin vuonna, avustusta Boxbackassa työskentelevien työläisten matkoihin ei suostuttu. Komitean anomukseen saada 20,000 markan suuruisen määräraha konttorikaluston ostamista varten, suostui kaupunginvaltuusto sikäli, että komitealle myönnettiin oikeus omilla käyttövaroillaan ostaa tarvittavat esineet.

Komitean kokouksessaan toukokuun 3 p:nä tekemä päätös, joka koski ompelukurssien järjestämistä komitean työtuvissa työskenteleville naisille heidän työtaitonsa kohottamiseksi sekä heidän yksityisten töihin siirtymismahdollisuuksiensa helpottamiseksi, johti sellaisiin tuloksiin, että kurssien opettajattaren toimi julistettiin haettavaksi sekä siihen valittiin rouva E. J. Ylönen kokouksessa 9 p:nä marraskuuta, jonka jälkeen kurssit heti alkoivat sekä jatkuivat vuoteen 1921.

Koska pesulaitos It. viertotien 7:ssä siinä työskentelevään pieneen työläismäärään katsoen oli tuottanut odottamattoman suuren tappion, päätti komitea kokouksessaan kesäkuun 8 p:nä lähimmässä tulevaisuudessa lopettaa mainitun pesulaitoksen toiminnan.

Kaupungin menojen vähentämiseksi päätti komitea edelleen kokouksessaan syyskuun 7 p:nä lopettaa It. viertotien 7:ssä sijaitsevan työtuvan toiminnan sekä jakaa työläiset muihin, jäljellä oleviin työtupiin.

Kokouksessa syyskuun 13 p:nä käsiteltiin sosialihallitukselta saapunut kirjelmä, missä naisten keskus toimisto ilmoittaa, että se ei vastaisuudessa katso voivansa tehdä sopimuksia sotaministeriön kanssa sekä kehoittaa hätäapukomiteaa itse hankkimaan työläisilleen sopivia töitä. Komitea päätti kääntyä sotaministeriön pääintendentin puoleen sekä pyytää, että sotilastilaukset jätettäisiin suorastaan komitean työtuville sosialihallitukselle myönnettyin ehdoin.

Sittenkuin toimitusjohtaja Vikbergin anomukseen määrätyn 3 kuukauden irtisanomisajan päätyttyä päästä vapaaksi toimestaan oli suostuttu, päätti komitea kokouksessaan lokakuun 19 p:nä rahatoimikamarin kehoituksesta julistaa johtajan toimen haettavaksi. Samassa kokouksessa asetettiin valiokunta, jolle annettiin toimeksi saavutetun kokemuksen perusteella, laatia ehdotus toimitusjohtajan johtosäännöksi, ja valittiin siihen puheenjohtaja, neiti Somersalo ja johtaja Karvonen. Marraskuun 9 p:nä hyväksyi komitea seuraavan:

»Hätäapukomitean toimitusjohtajan johtosäännön.

Toimitusjohtajan asettaa rahatoimikamari hätäapukomitean ehdotuksesta. Hänellä ei saa olla muuta tointa eikä hän saa omistaa komitean tehtäviin tarvittavaa aikaansa muihin tehtäviin.

Johtajan tehtävänä on:

- 1) hankkia ja ehdottaa hätäapukomitealle suoritettaviksi sopivia töitä;
- 2) hätäapukomitean puolesta tehdä ja allekirjoittaa hankintasopimuksen;
- 3) järjestää ja valvoa suoritettavia töitä;
- 4) pitää silmällä kassanhoitoa, kirjanpitoa ja kansliahenkilökunnan toimintaa;
- 5) ahkerasti käyden työmailla hankkia henkilökohtaisesti varmuus siitä, että työt suoritetaan tarpeellisella huolella ja että työnjohtajat huolellisesti täyttävät tehtävänsä, sekä tarpeen vaatiessa yksissä neuvoin tarkastajan kanssa antaa määräyksiä;
- 6) valmistaa ja esitellä komitean kokouksissa käsiteltäviksi tulevat asiat. Kokouksissa hänellä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätösten tekemiseen; yksissä neuvoin sihteerin kanssa lähettää komitean lähetettävät kirjelmät;
- 7) ottaa huomioon ja valvoa, että kaupunginvaltuuston ja komitean päätöksiä sekä komitean puheenjohtajan määräyksiä noudatetaan; sekä
- 8) laatia vuosittain, viimeistään ennen helmikuun loppua, kertomus komitean toiminnasta edelliseltä kalenterivuodelta.»

Rahatoimikamari hyväksyi ehdotuksen.

Annankadun työtuvassa olleesta valmiiden vaatteiden varastosta osti köyhäinhuoltohallitus pienen osan; suurin osa myytiin julkisella huutokaupalla.

Toimitusjohtajan toimeen ilmoittautuneista 14 hakijasta päätti komitea kirjelmässään rahatoimikamarille ensimmäiselle sijalle asettaa kenraalimajuri I. A. Gulinin, toiselle sijalle eversti O. N. Segercrantzin ja kolmannelle sijalle neiti A. Bruunin. Kokouksessaan joulukuun 10 p:nä nimitti rahatoimikamari hätäapukomitean toimitusjohtajaksi kenraalimajuri Gulinin, 2,500: — markan kuukausipalkoin, saman kuun 15 p:stä lukien.

Valmistavan poikain ammattikoulun johtokunta ilmoitti komitealle että Aleksanterink. 21:ssä sijaitsevan työtuvan tulisi muuttaa pois koulun huoneistosta viimeistään kesäkuun 1 p:nä 1921.

Työnvälitystoimiston kirjoissa olevien työttömien matkalippuja varten maaseudulle päätti komitea varata 2,000 markkaa.

Suoritettuja töitä. Allaolevasta, vanhimman työnjohtajan D. H. Jurvasen laatimasta elokuun 27 p:nä 1921 komitealle jätetystä selostuksesta käy ilmi, mitä töitä hätäapukomitean laskuun on vuonna 1920 suoritettu Boxbackan, Strömsin, Viikinlatokartanon, Oulunkylän, Tuomarinkylän ja Kårbölen y. m. kartanojen mailla.

Kaivettu viemäriöitä	9,259 j.m.	Kivitetty navetan ja kaivon ympärystä	55 m ³
» sarkaojia	8 992 »	Ojamaita ajettu maanteiden varsilta pois	280 m ³
» maantien sivuonia ..	4,855 »	Metsää puhdistettu	36,000 aar.
Tehty salaojia pelloille	503 »	Hakattu halkoja metsä- ja juoksuhautoista	585 m ³
» maantien sivuun jalkakäytäviä	2,940 »	Täytetty juoksuhautoja pelloilla	8,510 m ³
» uutta maantietä	80 »	Maanalaisia, hirsistä tehtyjä kasarmeja purettu ja kuopat täytetty	4,200 m ³
Ajettu ja levitetty soraa maantielle	890 m ³	Ampumakaivantojen seinistä purettu seinäpuut ja kaivannot täytetty	6,420 m ³
Tasoitettu ja kivitetty maantietä	580 j.m.	Purettu juoksuhauteseiniä Uudella teurastuslaitoksella erilaisia töitä	4,711 tunt.
Ajettu sepeliä maantielle	300 m ³	Malminkadun n:o 5:ssä erilaisia töitä	3,784 »
Tehty maantiesilloja	1 kpl.		
Tehty maantierumpuja	21 »		
Täytetty vanhan puron sijaa ja muita kuoppia	23,500 m ³		
Tasoitettu pelloille juoksuhautojenkereitä	580 j.m.		
Ajettu pelloille ruokamultaa	6,090 m ³		
Metsää raivattu peltojen vieriltä	20,000 m ³		

Hätäapukomitean työtuissa on kertomusvuonna suoritettu seuraavat työt:

A. Työtuvassa Annank. 39—41:ssä.

I. Sotaministeriön intendenttiosastolle.

Merimieslakini päällisiä	6,700 kpl.	Kesähousuja	26,780 par.
Kesäpuseroita	26,319 »	Merimieshousuja	3,445 »
Paitoja	19,310 »	Työhousuja	6,913 »
» flanellisia	800 »	Työpuseroita	6,109 kpl.

II. Myytäväksi kaartin halliin valmistettiin 193 vaatekertaa.

III. Sitäpaitsi suoritettiin erinäisiä yksityistilauksia.

B. Työtuvassa Aleksanterink. 21:ssä.

I. Sotaministeriön intendenttiosastolle.

Lakanoita	134,061 kpl.	Tyynynpäällisiä valmistettu vanhoista hiekkasäkeistä ..	9,075 kpl.
Alushousuja	18,808 par.	Tyynynpäällisiä, domestik ..	180,768 »
n. k. Brandenburg laattoja ..	10,480 kpl.		

II. Amerikkalaiselle avustuskomitealle.

Valmistettu ja lähetetty eri seuduille pukuja ..	3,066 vaatekert.	Pojan takkeja	200 kpl.
Tytönpukuja	1,750 kpl.	» housuja	97 paria
Lapsenpukuja	768 vaatekert.	Valmistettu ja lähetetty eri seuduille pukuja	625 vaatekert.

III. Yksityistilauksia.

Suojeluskuntakäsivarsinauhoja .. 600 kpl. Erinäisiä muita tilauksia suoritettu.

C. *Työtuvassa II. Heikink. 17:ssä.*

I. Sotaministeriön intendenttiosastolle.

Talvilakkeja.....	9,932 kpl.	Kesälakkeja	20,856 kpl.
Sänkyhuopia	305 »	Alushousuja	500 par.
Paitoja	3,503 »	Päänsuojustimia	4,600 kpl.
Olkaimia	323,381 »		

II. Kadettikoululle.

Lautasliinoja	408 kpl.	Käsiineitä	149 par.
Olkaimia	510 par.		

III. Pohjoismaiseen villatavarainkauppaan.

Yöpukuja (Pyjamas).....	65 kpl.
-------------------------	---------

IV. Amerikkalaiselle avustuskomitealle.

Tytönpukuja	2,328 kpl.
-------------------	------------

V. Osakeyhtiö Paasonen Aktiebolagetille.

Poliisin olkaimia	4,529 par.
-------------------------	------------

VI. Suomen messuille.

Patjoja	13,011 kpl.	Pyyheliinoja	754 kpl.
---------------	-------------	--------------------	----------

VII. Naistöiden keskustoimistolle.

Erinäisiä lasten vaatteita y. m. y. m.

Määrärahat ja tilit. Hätäapukomitean käytettävänä olivat kertomusvuoden aikana seuraavat määrärahat:

Kaupunginvaltuuston myöntämät:

Helmikuun 10 p:nä	Smk	300,000: —
Maaliskuun 31 »	»	500,000: —
Kesäkuun 15 »	»	500,000: —
Lokakuun 13 »	»	375,000: —
Yhteensä Smk		1,675,000: —

1920 vuoden tilinpäätöksessä poistettiin seuraavat määrät allamainituilta tileiltä:

Työtuvat	Smk	836,810: 65	Boxbackan työt	Smk	665,233: 50
Ministeriön matkaliput	»	47,094: 55	Kalusto	»	104: 83
Pesulaitos II. V:tie 7:ssä	»	43,531: 54	Lastensuojelukeskus..	»	9,865: 80
Puukengät	»	3,665: 20	Yhteensä Smk		1,665,940: 96
Kulungit	»	59,634: 89			

Tasaustili joulukuun 31 p:nä 1920:

<i>Debet</i>		<i>Kredit</i>			
An Kassa tili	Smk	27,767: 80	Per Kerätyt varat. .. Smk	92,527: 45	
» Työtuvat	»	186,803: 69	» Myönnettyjä varoja ..	289,812: 32	
» Pesulaitos II. vier- tot. 7:ssä	»	3,677: 26	Yhteensä Smk		382,339: 77
» Kunnan. työnv:toim.	»	286: 50			
» Kalusto	»	20,861: 77			
» Rahatoimikonttori	»	142,942: 75			
Yhteensä Smk		382,339: 77			

Työtupien tulot ja menot vuonna 1920.

<i>Tulot:</i>		<i>Menot:</i>	
Työtupa Annank. 39—41:ssä	607,939: 21	Työtupa Annank. 39—41:ssä	802,248: 37
» It. viertotien 7:ssä	102,166: 53	» It. viertotien 7:ssä	361,986: 92
» Aleksanterink.		» Aleksanterink 21:ssä	339,621: 95
21:ssä	181,198: 65	» It. Heikink. 17:ssä	455,465: 51
» It. Heikink. 17:ssä	334,529: 05		
Kaikkien työtup. yht. tappio	733,489: 31		
		Yhteensä Smk	1,959,322: 75
Yhteensä Smk	1,959,322: 75		